

N:o 17.

Ank. till Riksd. kansli den 28 april 1903, kl. 3 e. m.

Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 10, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t i fråga om bestämmelser rörande Sveriges och Norges unionella förhållanden.

Uti en inom Första Kammarén väckt och till utskottet remitterad motion, n:o 58, hafva herrar *Berg, Gustaf Axel* m. fl. föreslagit:

»att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse till Konungen uttala, att då af de förhandlingar, som enligt den i *Post- och Inrikes Tidningar* den 24 mars innevarande år offentliggjorda kommuniquén förts mellan medlemmar af svenska och norska statsråden om ändringar i de förenade rikenas konsulatväsen, icke, såvidt Riksdagen är bekant, föreligger annat resultat än det i nämnda kommuniqué angifna, Riksdagen anser sig för närvarande endast böra, under erinran om den uppfattning af de unionella spörsmålen samband och ställning till hvarandra, som fått sitt uttryck i Riksdagens skrifvelse den 14 april 1893, frambära sin förvissning, att intet i någon mån bindande aftal i frågan kommer att träffas, utan att Riksdagen blifvit därom hörd, samt tillika, på grund af de väsentligt olika tolkningar, som redan från svenskt och norskt håll gjorts gällande i fråga om hvilka förutsättningar uti kommuniquén uppställts för att de inledda förhandlingarna skola föras vidare, till Kungl. Maj:t hemställa, att, därest förhandlingarna komma att fortsättas, de preliminära aftal, som

därvid kunna komma att träffas, måtte affattas med den klarhet och tydlighet, att aftalen vid deras framläggande för de båda rikenas representationer icke lämna rum för någon tvekan om deras verkliga innebörd.»

Till stöd för denna hemställan anföres: »Huru skiftande meningarna inom Sverige än varit med afseende å hvilka förändringar i de unionella bestämmelserna kunde såsom förenliga med unionens och Sveriges intressen medgifvas, därom har man dock alltmera allmänt blifvit ense, att unionens och de förenade rikenas bästa kräfver en fullständig uppgörelse mellan de båda folken och deras mellanvarande. Ett undanskjutande af en tvistefråga, samtidigt som man i ena eller andra riktningen afgör en annan därmed sammanhängande, har visat sig vara ägnadt snarare att undergräfvat än att befästa samförståndet mellan de båda folken. Insikten härom har vid upprepade tillfällen tagit sig ett uttryck såväl inom Riksdagen som inom regeringen.

Hvad särskildt angår ledningen af de förenade rikenas utrikesangelägenheter och hvad därmed närmast står i samband, är det tillräckligt att erinra om Riksdagens redan den 14 april 1893 i skrifvelse uttalade åsikt, att konsulatväsendet står »i ett sådant samband med de diplomatiska ärendena, att frågan om upplösning af gemensamheten i de förra synes Riksdagen icke kunna göras till föremål för pröfning utan att på samma gång sättet för de senares behandling måste komma under öfvervägande». Detta uttalande, till hvilket vid 1895 års riksdag statsrådets dåvarande främste man tillkännagaf sin och sina kollegers anslutning, upprepades ytterligare i den af sistnämnda års Riksdag aflåtna skrifvelse angående regleringen af utgifterna under 3:dje hufvudtiteln; och ett ännu kraftigare uttryck åt den tanke, som innebars i berörda uttalande, blef gifvet, när vid föredragning år 1898 inför Konungen af senaste unionskommitténs betänkande, statsrådet enhälligt afgaf följande yttrande.

»I öfverensstämmelse med den af de svenska ledamöterna i unionskommittén uttalade uppfattning och med åberopande af hvad såsom stöd därför blifvit inom kommittén anfördt, anser det svenska statsrådet hvarje förslag till ändringar i riksakten, i syfte att med afseende å utrikesstyrelsen genomföra en önskvärd likställighet emellan de båda rikena, ovillkorligen böra utgå från förutsättning af ständig gemensamhet ej mindre i denna styrelse än i diplomati och konsulatväsen.»

Under dessa förhållanden må det icke väcka förvåning, att, då Kungl. Maj:t i januari 1902 tillsatte en kommitté af svenska och norska män, för att undersöka, huruledes en anordning med särskilda konsuler

för hvarterdera af de förenade rikena, under bibehållande af den diplomatiska representationens gemensamhet, skulle i praktiskt afseende komma att gestalta sig, den uppfattningen af detta beslut gjorde sig i Sverige gällande, att — därest mot förmodan en konsulär skilsmässa visade sig praktiskt möjlig — dess genomförande skulle komma i fråga endast i samband med en definitiv anordning af utrikesstyrelsen.

Att vid de förhandlingar, som, efter det konsulatkommitténs betänkande afgifvits, ägt rum mellan medlemmar af de båda rikenas statsråd, en sådan uppfattning af sambandet mellan dessa unionella spörsmål icke gjorts gällande, synes emellertid framgå af den numera offentliggjorda kommuniquén angående de förda förhandlingarna. Och om än hos de förhandlande svenska statsrådsmedlemmarne en viss sträfvan framträdte att åtminstone få erkänd den från svensk sida städse häfdade meningen om den nuvarande ordningens för utrikesstyrelsen för båda rikena bindande kraft, måste det dock anses tvifvel underkastadt, om denna svenska mening i kommuniquén fått ett tillräckligt bestämdt uttryck, liksom det om kommuniquén öfver hufvud torde kunna sägas, att den icke gifver en klar framställning af de ståndpunkter, som intagits af de förhandlande parterna, och huru vidt dessa i själfva verket skilja sig från hvarandra.

Att Riksdagen, innan ens något resultat af förhandlingarna underställts Kungl. Maj:ts pröfning, skulle göra något uttalande rörande sakinnehållet i den offentliggjorda kommuniquén, torde vara icke blott obehörigt utan äfven så mycket mindre tillrådligt, som därigenom ansvaret för vare sig fortsättande eller afbrytande af dessa förhandlingar — till hvilkas inledande Riksdagen icke varit medverkande, lika litet som till den förberedande åtgärden, kommittébehandlingen — möjligen skulle kunna sägas hafva blifvit till någon del öfverflyttadt på Riksdagen. Däremot synas tillräckliga skäl finnas för att Riksdagen, under erinran om sin skrifvelse 1893 angående de unionella förhållandena, uttalar sin förvissning, att intet i någon mån bindande aftal beträffande de i kommuniquén berörda ämnen kommer att fattas med mindre än att Riksdagen därom blifvit hörd. Och då väsentligt olika tolkningar af kommuniquéns innebörd redan framkommit samt erfarenheten visat nödvändigheten af att vid förhandlingar mellan de båda rikena använda ordalag, som ej lämna möjlighet till olika tydning, synes det vara af behovet påkalladt, att Riksdagen i underdånighet anhåller, att hvilka preliminära aftal än måtte ingås och hvilka förutsättningar än därvid läggas till grund, åt dessa måtte gifvas en så klar och tydlig affattning, att rum ej lämnas för tvekan angående deras innehåll och räckvidd.»

Utskottet har ej haft något att erinra mot hvad motionärerna anført, och detta så mycket mindre, som det synts utskottet stå i full öfverensstämmelse med hvad Riksdagen vid tvänne föregående tillfällen uttalat. Visserligen skulle det måhända kunna anmärkas, att ett förnyadt yttrande vore obehöfligt, då de föregående uttalandena hvarken ändrats eller återtagits, hvadan deras fortfarande giltighet, enligt utskottets mening, ej lærer kunna ifrågasättas. Genom den s. k. kommuniquén har emellertid ett förhandlingsresultat blifvit offentliggjordt, hvilket, därest man inom Riksdagen skulle förbigå det med tystnad, kunde gifva anledning till det antagandet, att Riksdagen frångått sin åren 1893 och 1895 intagna ståndpunkt, hvarigenom sålunda ett emellan medlemmar af svenska och norska statsråden träffadt preliminärt aftal tilläfventyrs kunde få sken af att äga ett politiskt och statsrättsligt värde, som det i själfva verket icke kan äga.

Utskottet anser det därför välbetänkt, att Riksdagen ånyo erinrar om sina föregående uttalanden i frågan, hvarför utskottet hemställer,

att Första Kammaren bifaller hvad motionärerna föreslagit.

Stockholm den 28 april 1903.

På utskottets vägnar:

GUSTAF BJÖRLIN.